

Aurélie Godefroy

DOE EN DENK ALS **COCO CHANEL**

Chic, pionier, innovatief,
feministisch, stijlvol, moedig,
succesvol...

Aurélie Godefroy

**DOE EN DENK
ALS COCO CHANEL**

Chic, pionier, innovatief,
feministisch, stijlvol,
moedig, succesvol...

KOSM • S

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

KOSM • S

www.kosmosuitgevers.nl

 kosmos.uitlegers

 kosmosuitgevers

Oorspronkelijke titel: *Agir et penser comme Coco Chanel*

Oorspronkelijke uitgever: Éditions de l'Opportun

© 2020 Éditions de l'Opportun

© 2021 Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Vertaling: Ingrid Buthod-Girard (www.inaksie.nl)

Omslagontwerp: Terry Jonathans

Vormgeving binnenwerk en illustraties: Femke den Hertog

Kosmos Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

ISBN 978 90 215 7903 0

ISBN e-book 978 90 215 7904 7

NUR 770

Deze uitgave is tot stand gekomen dankzij een overeenkomst met Les Éditions de l'Opportun, waarvoor is bemiddeld door haar literair agent 2 Seas Literary Agency.

Alle rechten voorbehouden / All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, online-publicatie of op welke andere wijze en/of door welk ander medium ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor mijn dochter
en mijn overgrootmoeder*

Inhoud

Inleiding	8
1. Coco is dapper	11
2. Coco is een loyale vriendin	21
3. Coco volgt haar intuïtie	31
4. Coco liegt	39
5. Het esoterisme van Coco	47
6. Coco is sportief	55
7. Coco koestert de scherpe tong	63
8. Coco is een geduchte zakenvrouw	69
9. Coco is trots	77
10. Coco is een influencer	87
11. Coco kan afstand nemen	97
12. Coco heeft zelfvertrouwen	103
13. Coco houdt van lezen	109
14. Coco heeft gewerkt aan haar sociale status	115
15. Coco is vastberaden	131
16. Coco is solitair	129
Bronnen	138
Bibliografie	140

Inleiding

Ik was altijd al onder de indruk van Coco Chanel. Al heel jong bewonderde ik haar creaties, vooral tijdens mijn studie aan de École du Louvre, maar pas veel later ben ik sympathie gaan voelen voor haar als persoon. De laatste beelden die ik van haar in mijn hoofd had waren die van een verzuurde oude dame die verfoeilijke dingen zei over vrouwen. Hoe kon deze geniale creatieve geest dit soort stellige, zelfs valse uitspraken doen over vrouwen, terwijl ze zozeer had bijgedragen aan hun emancipatie?

Die vrouw met haar sarcasme en talent voor schelden, die constant kilheid afwisselde met hartelijkheid, heeft me in hoge mate uit evenwicht gebracht.

Al schrijvend ben ik echter gaan beseffen dat Gabrielle Chanel veel complexer en genuanceerder in elkaar stak. Dit project zou geen inkoppertje worden, vooral omdat iedereen denkt dat over Coco Chanel alles al gezegd en geschreven is. Er bestaan talloze boeken en films over de ontwerpster. En toch is het ook nu, in een tijd dat het op de sociale media wemelt van de influencers, nog altijd indrukwekkend dat Coco een van de eersten was die zich zo profileerde: Chanel was haar mode en haar mode was Chanel.

‘Ik wil zijn wat er gaat gebeuren,’ verklaarde ze.

Ze voedde constant de dialoog met avant-gardisten, kunstenaars, schrijvers of musici en werd hun muze, mecenas en vooral vriendin. We zien ook dat de vrouw die het

vrouwenlichaam vrijheid heeft geschonken, die kleding vooral voor zichzelf creëerde om te kunnen leven zoals ze wilde, bevrijdt van alle beperkingen. Geen kostuum voor de bühne, maar comfortabele, eenvoudige en elegante kleding: zo luidt haar credo zoals dat valt op te maken uit wat ze toevertrouwde aan haar favoriete mannequin Marie-Hélène Arnaud, die van de pers de bijnaam ‘The Chanel Girl’ kreeg (Elle van 17 februari 1958): ‘Je jurken moeten een afspiegeling zijn van het leven dat je leidt, je auto, je werk, je liefdes ...’

We zullen zien dat ze, nadat ze heel wat van de schrijvers onder haar vrienden (en niet de minsten: Louise de Vilmorin, Edmonde Charles-Roux, Michel Déon enzovoort) had gesproken met het oog op haar te schrijven memoires, hen allemaal wegstuurde. Chanel vond dat deze ‘spreekbuizen’ nooit helemaal voldeden aan haar smaak!

Dat bewijst eens te meer dat dit kleurrijke personage en vat vol tegenstrijdigheden daadwerkelijk haar eigen mythe creëerde en daarbij zonder scrupules talloze schaduwzones deed ontstaan. Ik was dan ook niet verbaasd toen ik tijdens het schrijven van dit boek in de biografie *L'enfance de Chanel* van Henri Ponchon ontdekte dat Coco na de dood van haar moeder in werkelijkheid nooit in het weeshuis van Aubazine heeft gezeten, zoals zij zelf altijd vertelde ...

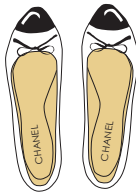
Via deze verbazende weg tussen roem en eenzaamheid, wilde ik achterhalen waarom en hoe Chanel een mythe is geworden. Althans, ik wilde een heel nederige poging daartoe doen want, zoals historica Michelle Perrot zo terecht opmerkt: ‘Chanel is subtieler dan degenen die haar zien als een mythe.’

HOOFDSTUK 1

Coco is DAPPER

”

Een meisje moet kunnen zijn
wie en wat ze wil.

Een moeilijke jeugd

Met een ellendige jeugd, door de Cevennen zwervend samen met straatventers, een moeder die op haar 32e overlijdt en daarbij voor de ogen van haar kinderen bloed ophoest, een vader die hen in een klooster achterlaat en nooit meer komt ophalen, wordt Coco Chanel een doorbijter die al heel jong strijdbaar is en voor zichzelf opkomt.

Vooral de tijd na het verlies van haar ouders is bepalend geweest voor de unieke stijl die ze zou ontwikkelen. Die een moderevolutie zou ontketenen. Want het lukte haar alles op zijn kop te zetten: alles wat ze verborg maakte haar groter en beroemder. Ze heeft haar leven vormgegeven als kille wraak op haar ellendige en eenzame jeugd. 'Ik wil zijn wat er gaat gebeuren. Daarvoor zal ik doen wat nodig is. Ik ben bereid hele samenlevingen omver te werpen zoals je een paard dood kunt rijden.'

Het boerenmeisje uit de Auvergne werd de koningin van Parijs. Maar voor zij vrouwen kon bevrijden, moest ze eerst zelf vrij worden: alles begint bij jezelf!

ONTROUW EN ROUW OVERWINNEN

Na de opening van haar eerste winkel in 1910 komen de successen. Maar terwijl Coco over een flink fortuin beschikt, is het geen feest in haar hart: Boy Capel, de liefde van haar leven, staat niet aan haar zijde. En dat heeft een reden: hij trouwt in oktober 1918. Zijn dochter wordt geboren in april 1919 en hij krijgt premier Clemenceau als peetvader. Gabrielle haat het om maîtresse te zijn. Ze hoeft

niets meer te verbergen nu ze erkenning geniet als vakvrouw. Maar ze houdt van hem. Dus draagt ze haar lot tot die beruchte 22 december 1919. Boy heeft een dag eerder afscheid genomen van Coco en rijdt met de auto naar Cannes om Kerstmis te vieren met zijn vrouw. Enkele kilometers voor de stad raakt hij door een klapband van de weg, loopt een schedelfractuur op en is op slag dood.

Coco is in shock. Ze laat zich onmiddellijk naar de plek van het ongeluk rijden. De chauffeur die haar erheen brengt getuigt: 'Ze loopt om de auto heen of wat ervan rest ... tast het uitgebrande wrak af dat nog naar verbrand rubber stinkt. En pas dan, zittend in de berm, kan ze huilen, urenlang. [...] Ze heeft de enige man van wie ze ooit gehouden heeft verloren.'

De dag na de dood van Boy sluit Coco zich op in haar huis en laat direct haar slaapkamer opnieuw inrichten. Ze laat de muren en het plafond zwart schilderen. Ze laat zwarte gordijnen komen en zwart beddengoed. Later zal ze zeggen: 'Zijn dood was een vreselijke klap voor me. Door het verlies van Capel verloor ik alles.'

Herinneringen dringen zich op. Mooie, maar ook andere, pijnlijke, zoals die aan het moment dat haar hoop op een kind vervloog. 'Ze ziet zichzelf weer in de kliniek waar ze lag na haar miskraam. De chirurg had niets kunnen doen. Ze zou geen kind van Boy krijgen. [...] Naar verluidt was dat het gevolg van een abortus die ze in Moulins had ondergaan onder erbarmelijke omstandigheden en die tot onherstelbare schade had geleid.'

Een paar weken na de dood van haar geliefde besluit ze zich te herpakken en uit de zwarte kamer te komen waarin ze zich heeft opgesloten. Ze stort zich op haar werk om

maar niet aan haar verdriet te denken. Ze is net 36, zal haar leven met andere mannen delen, maar altijd weigeren de vrouw van 'iemand' te worden en te trouwen.

DE MOED OM WEER OP DE VOORGROND TE TREDEN

Ondanks haar 70 jaar besluit Gabrielle Chanel (geboren Chasnel) haar atelier aan de rue Cambon 31 in Parijs te heropenen. Haar terugkeer, met de show op 5 februari 1954, wordt in Frankrijk openlijk afgekeurd.

Ze begint opnieuw, als was het de eerste dag, en werkt veeleisend en verbeterd aan een nieuwe collectie. 'Ik bemoei me niet met anderen,' zal ze in die tijd tegen een journalist zeggen. 'Ik bemoei me alleen met wat ik doe en dat is niet eenvoudig omdat slechte smaak momenteel overheerst. Dat is erg vervelend.'

Ze is woest omdat de mode voor haar ogen in handen komt van mannen die de vrouw weer beperkingen opleggen met strapless beha's en wijde rokken. Tijdens haar modeshow aan de rue Cambon zit ze verborgen achter een trap vanwaar ze naar de mannequins kijkt die in een ijsselijke stilte over de catwalk lopen. De Franse pers beklagt de modellen, spot met haar leeftijd en 'maakt haar af'.

Een verschrikkelijke ontvangst voor een vrouw die altijd werd geroemd om haar genialiteit. In Amerika wordt haar terugkeer gelukkig wel gevierd. *Life*, het meest gelezen blad in de Verenigde Staten, schrijft: 'Met haar 71 jaar creëert Gabrielle Chanel meer dan mode: een revolutie.'

ARTISTIEKE MOED

Heel gedurfd exposeert Gabrielle Chanel haar collectie sieraden met diamanten niet in haar winkel aan de rue

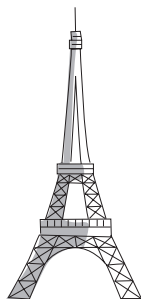
Cambon, maar bij haar thuis op de rue du Faubourg-Saint-Honoré 29. Geen cassettes of zwartfluwelen kussens. Ze toont haar sieraden liever op eenvoudige paspoppen van was, die ze laat kappen en opmaken. Woest eist de mannenwereld van Place Vendôme dat ze de sieraden na de expositie laat demonteren. Maar zijn mooie dingen niet gemaakt om te circuleren, zoals Coco Chanel zegt? Uiteindelijk zal deze collectie uit 1932 de eerste en enige exclusieve sieradencollectie van Gabrielle Chanel zijn, maar ze zet wel de toon voor de toekomst: creativiteit en lichte verfijning boven opzichtig pronken.

IN HET HOOFD VAN COCO

‘Het dapperste wat je kunt doen is zelf nadenken. Hardop.’ Vrouwen die net als zij zijn geboren onder het vijfde teken van de dierenriem ‘zijn dapper en trouw, harde werkers die zich er niet onder laten krijgen. Dat is mijn karakter. Ik ben een werkbij die is geboren onder het sterrenbeeld leeuw’.

1932

Creatie van de sieradencollectie ‘Bijoux de Diamants’ die Chanel van 7 tot 19 november exposeert in haar privéwoning aan de rue du Faubourg-Saint-Honoré 29.

» HET PARIJS VAN COCO DE RUE CAMBON

Laten we de rue Cambon langslopen: nummer 21, waar alles in 1910 begon toen Chanel er een hoedenwinkel opende. Dan 29 en 25, 23, 27 en later 19, ontworpen door de Amerikaanse architect Peter Marino. Nummer 31 is het toneel van een heel mensenleven, met de befaamde trap waarvan zoveel mannequins en klanten zijn afgedaald en die is bekleed met spiegels die haar modellen tot in het oneindige verveelvoudigden. De mythe van Coco Chanel is er gesmeed en wordt er voor altijd verteld. *Mademoiselle* ging er op een trede zitten, op haar persoonlijke uitkijkpost, vanwaar ze, afgeschermd voor alle blikken, waakte over de presentatie van haar collecties. Daarna verhuisde ze naar haar vertrekken op de eerste verdieping waar de mannequins (meestal jonge meisjes uit goede kringen) tot in 1971 dag in dag uit haar ontwerpen toonden. Tegenwoordig zijn het alleen beroemdheden en kopers van haute couture die kleding passen in deze wit-beige-zwarte salons, ontworpen door Karl Lagerfeld.

Dan komen we in het heilige der heiligen, de studio

waar ze haar stukken naaide en lostornde, schaar op de borst, spelden in de hand en haar eeuwige sigaret tussen de lippen. Zelfs de mannequins mochten er niet komen.

Zouden we nog verder lopen, dan kwamen we op de tweede etage bij de eerste ateliers waar naaisters in witte blouses haar schetsen op stof overnamen en dan de onderdelen samenvoegden tot kleding.

TIPS VAN JE COACH

Werk aan je moed

Een oud Frans spreekwoord luidt dat angst en moed als broer en zus zijn! Moed is als een spier: je kunt het trainen! We hebben allemaal dagen dat het meezit en dagen dat het tegenzit. Dan kunnen we ons afvragen wat we voelen, wat er gebeurt en vooral wat we kunnen doen om de situatie te verbeteren. En dat loont: wanneer we ons dapper leren gedragen en een onwankelbaar zelfvertrouwen ontwikkelen, biedt de wereld ons ongelooflijke kansen!

DE VIER STAPPEN OP WEG NAAR MOED

STAP 1

Zie de werkelijkheid onder ogen (en waarom zou je er niet over praten met iemand die je vertrouwt?).

STAP 2

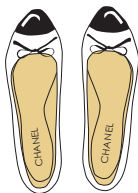
Zorg voor zelfdiscipline: organiseer, stel prioriteiten en wees niet bang om nee te zeggen.

STAP 3

Luister naar jezelf: moedig zijn betekent ook accepteren dat je soms moe, emotioneel of gefrustreerd bent.

STAP 4

Pas je aan: kom uit je comfortzone, houd niet star vast aan ideeën, kijk wat je 'valkuilen' zijn die je beletten om verder te komen. Als je jezelf kritisch bekijkt en je een nieuwe manier van denken eigen maakt, zul je verantwoordelijkheid nemen; je openstellen voor moed is ook een afspraak maken met jezelf.

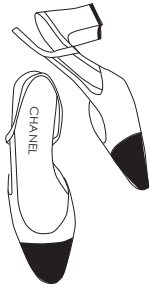

DE CAMELIA

De camelia is een van de vaste iconen van het merk. Is het vanwege *De dame met de camelia's*, de roman van Alexandre Dumas die zij bewonderde en haar deed denken aan haar aan tuberculose overleden moeder? Of vanwege het boeket van deze pure en elegante bloemen waarmee Boy haar het hof maakte? De camelia prijkt zowel op de coromandel-kamerschermen en haar kroonluchters, als op haar eigen creaties en werd de vaste talisman van het huis Chanel.

SIERADEN

In de jaren 20 van de vorige eeuw zijn sieraden onlosmakelijk verbonden met de creaties van Chanel. Ze vormen het tegenwicht voor de pure eenvoud van haar kleding. Parelsnoeren en andere halskettingen, broches, oorbellen en armbanden: echt en nep door elkaar, want *Mademoiselle* combineert juwelen graag met bijoux fantaisie. Ook speelt ze graag met de plaatsing van een sieraad, bijvoorbeeld een broche op een mouwomslag, een heup, een schouder of op de bol van een hoed. Ze gebruikt naast haar persoonlijke repertoire aan symbolen - leeuw, korenaar, ster, zon of kruis - ook historische en exotische bloemmotieven: een weelde die sterk contrasteert met de eenvoud van haar ontwerpen.

“ **Schoonheid ontstaat op het moment
dat je besluit om jezelf te zijn.** ”

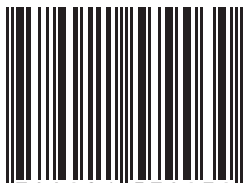
— **COCO CHANEL**

Coco Chanel is een zeer grote naam in de modewereld, misschien wel de grootste. Haar ontwerpen als de little black dress, Chanel no. 5 en de handtas 2.55 zijn onsterfelijk geworden. Maar dat niet alleen, ze heeft ook voor een revolutie gezorgd in de manier waarop vrouwen zich gingen kleden en ze was misschien wel een van de eerste influencers.

Ook nu, 50 jaar na haar overlijden, geldt Coco Chanel nog altijd als een van de meest inspirerende personen ooit. Haar geniale talent, haar invloed op hoe vrouwen zich kleedden en zelfbewust gingen gedragen, haar sterke karakter, doortastendheid, haar vermogen zich te laten gelden kunnen voor iedereen als voorbeeld dienen.

Aurélië Godefroy neemt je mee naar het universum van ‘Mademoiselle’ en laat je zien hoe Coco Chanel een voorbeeld kan zijn. Lees hoe je je moed kunt vergroten, hoe je je intuïtie kan aanscherpen, hoe je rijkdom kan aantrekken en veel meer.

Laat mode-icoon **Coco Chanel je coach zijn!**

9 789021 579030

www.kosmosuitgevers.nl

**KOS
M•S**

NUR 770

Kosmos Uitgevers,
Utrecht / Antwerpen